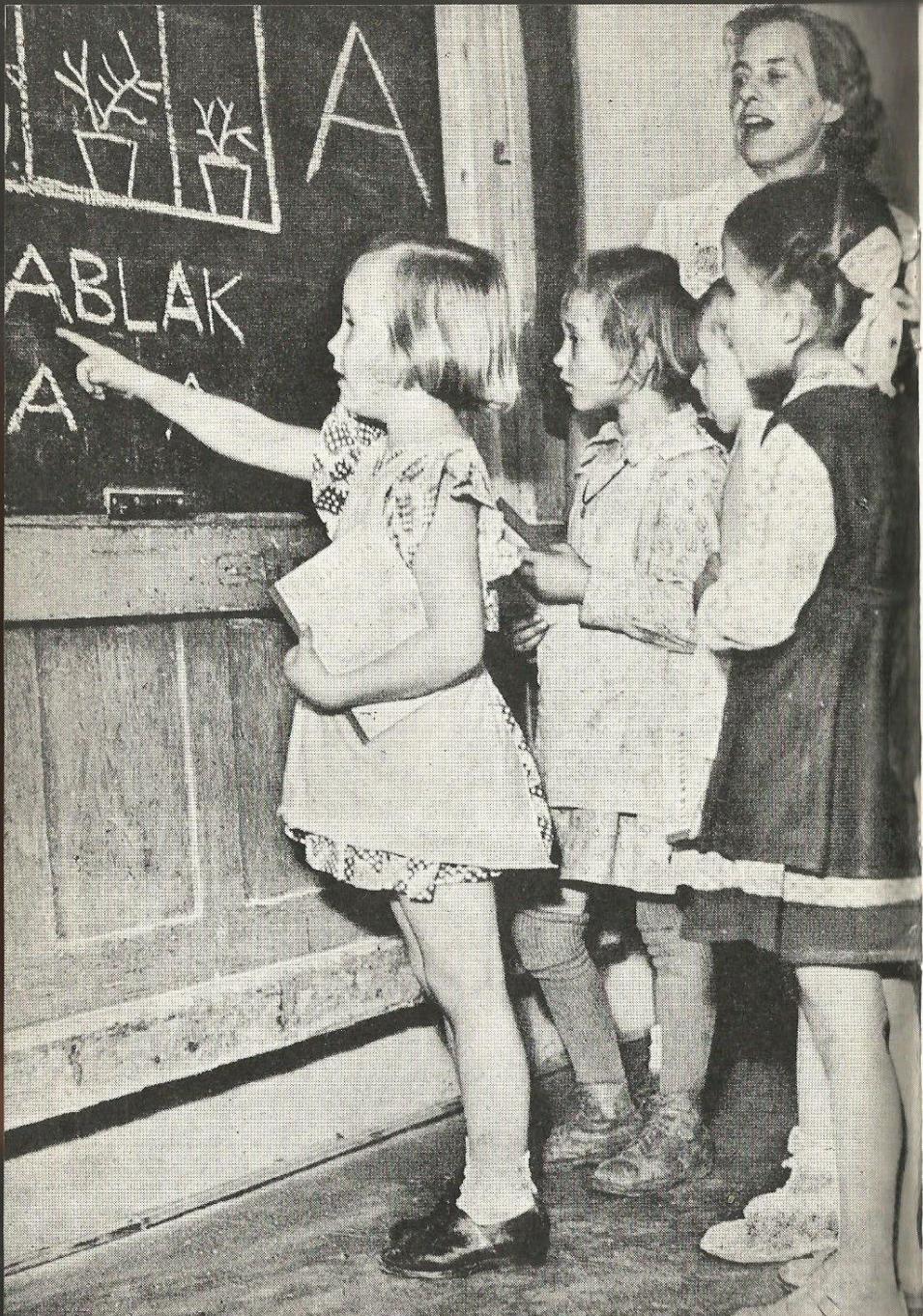

SUOMI-UNKARI

N:o
10
Hinta
30:-

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: SUOMI—UNKARI SEURA r.y.

Toimitusneuvosto: Suomi—Unkari Seuran johtokunta

Päätoimittaja: Marja Helin

Lokakuun 15 pnä 1953

SISÄLTÖ :

Talonpoika ja rauhanpuolustaja	siv. 2
Budapestin metroa rakennetaan	" 7
Hinnat alevantuneet jälleen	" 11
"Bubuka"	" 12
"Jokainen järjestämänne ilta on ollut hauska ja kodikas"	" 13
Unkaria rainakuvina	" 14
Huomattavia unkarilaisia seuran vieraina	" 15
Uusi suuri tippukiviluola löydetty Unkarissa	" 16
Vanhaa taidetta vaalitaan	" 18

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa
Toimituksen ja konttorin osoite: Helsinki, Mikonkatu 8. A. 13.

TI LAUSHINNAT:

Vuosikerta 300 markkaa, irtonumerohinta 30 markkaa.
Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.
Painettu Helsingissä 1953, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön kirjapainossa.

Etuksi: Uusi lukuvuosi on alkanut. Kuvaamme on Diósgyörin metallisen teknillisen opiston laboratoriosta.

II kansisivu: Ensi askelita opin tiellä. Unkarilaisen maalaiskoulun nuorimpia.

Takaksi: Unkarilla on ollut tänä syksynä useita maaotteluita eri kansallisuksien kanssa. Kuvaassa a naisten 800 metrin juoksun unkarilaiset voittajat Aranka Kazai ja A. Oros Unkari-Ruotsi maaottelussa. Voittajan aika 2.12,7 on Unkarin ennätys.

Talonpoika ja rauhanpuolustaja

*Kirjoittanut György Parragi, Kossuth-palkinnon saaja,
Kansallisen rauhanneuvoston jäsen.*

MAAILMAN RAUHANNEUVOSTON kokous Budapestissa antoi Unkarin rauhanliikkeelle uuden voimakkaan sysäksen. Rauhanliikkeessä kaikki Unkarin rehelliset isänmaanystävät ovat liittyneet yhteen voimakkaan kansallisen yhtenäisyyyden merkeissä. Sivistyneistön ja työväestön rinnalla myös Unkarin talonpoikaisto osallistuu innokkaasti rauhanliikkeeseen. Suurin osa useista tuhansista rauhankomiteoista toimii maaseudulla. Näissä rauhankomiteoissa maaseutusivistyneistön edustajat — papit, opettajat, lääkärit ja agronomit — työskentelevät hyvässä yhteisymmärryksessä yksityistalonpoikien, tuotanto-osuuskuntien ja valtioilojen maanviljelijöiden kanssa. Tämä yhtenäisyys ilmeni vakuuttavalla voimalla ja vaikuttavin mittasuhtein äskettäin pidetyssä kansallisen rauhanneuvoston laajennetussa istunnossa Parlamenttitalossa ja Korean aselevon solmiamisen johdosta Budapestissa pidetyssä rauhantilaisuudessa.

Parlamenttitalossa Tonavan rannalla pidetyssä rauhankokouksessa tapasimme kuusikymmentäkahdeksan vuotiaan András Havasin Dabasin kunnasta Pestin komitaatista. Seudun rauhanpuolustajat olivat lähtettäneet hänet Budapestiin välittämään rauhankokoukselle heidän todelliset tunteensa, pyrkimyksensä ja toiveensa.

András Havasi suoritti kunnialla hänelle uskotun luottamustehtävän. Ennen lähtöään Budapestiin hän pukeutui työvaatteisiin ja lähti aamuvarhaisella pelloilleen suorittamaan tavallisia maatalousaskareita. Sittemmäksi hän pukeutui lumivalkoiseen paitaan ja mustaan juhlapukuun ja kiinnitti rintaansa hallituksen antaman kunniamerkin. Hän oli saanut sen siksi, että oli aina sekä omassa taloudessaan että Dabasin asiaissa osoittautunut kunnon mieheksi. Tällä kunnianosoituksella hänelle myönnettiin "malliviljelijän" arvo.

Yli 8 hehtaaria maata omistava puolueeton yksityistalonpoika András Havasi oli pukeutunut mustaan juhlapukuun Budapestin Rauhankokousta varten. Hän halusi tälläkin tavalla ilmaista, että jokainen rauhanliikkeen tapahtuma merkitsee Unkarin talonpoikaistolle kohottavaa, juhlavaa elämystä. Hän ei välittänyt polttavasta kuumuudesta,

Eras unkarilainen talonpoika saapumassa perheineen Maailman rauhanneuvoston istuntoon Budapestissa.

sillä hänen kaltaisensa ihmiset ja heidän esi-isänsä ovat kautta sukupolvien jo yli tuhannen vuoden ajan tottuneet Unkarin suuren tasangon, Alföldin kuivaan kuumuuteen kesäisin.

András Havasi ei ollut aikaisemmin, ennen vapautusta koskaan käynyt Parlamenttitalossa, ei kansanedustajana eikä edes istuntojen vaativomana kuulijana. Työtätekeville unkarilaisille talonpojille silloinen parlamentti oli saavuttamattoman kaukainen. Nyt hän sitävästi astelee ihanan kupoolihallin mattojen peittämällä lattialla

kuin kotonaan tarkastellen seinäverhoja ja suurten taiteilijain luomia freskoja. Nyt on András Havasi, kuten muutkin hänen kaltaisensa talonpojat, ei ainoastaan 8 hehtaarin, vaan koko maan isäntä.

Tämä hänen koko olemuksestaan kuvastuva itsetietoisuus ilmenee myös puheessa, jonka hän piti Unkarin parlamenttitalossa. Koskaan elämässään hän ei ollut puhunut mikrofonii ja kuitenkin hänen sanottavansa sujui yhtä rauhallisesti ja varmasti kuin hänen peltotyönsä Dabassisissa. Hänellä ei ollut lainkaan muistiinpanoja ja kuitenkin virtasivat sanat hänen huuliltaan melkein puolen tunnin ajan. Hän puhui aitounkarilaisin sanontatavoin ja ilmaisi sattuvasti Unkarin talonpoikaiston ajatukset osoittamatta merkkiäkään esiintymiskuumesta tai häiriyytyvästä hetkeksiä puheessaan.

Havasi aloitti sanomalla, että hän haluaisi muutamin unkarilaisen talonpojan jokapäiväisestä elämästä otetuin esimerkein osoittaa, minkä vuoksi työtätekevä talonpoikaisto on sydämessään ja sielustaan liittynyt Unkarin rauhanliikkeeseen, mitä Unkarin talonpoikaisto odottaa kansainvälistä rauhanliikkeeltä ja minkä vuoksi se tuntee itsensä onnelliseksi ja ylpeäksi siitä, että Maailman Rauhanneuvosto kokoon-tui Unkarin pääkaupunkiin pitämään istuntoaan.

Havasin puheesta mikrofonin ääressä ja hänen kanssaan kädyistä kahdenkeskisistä keskusteluista kuvastuu voimakkaasti, miten paljon talonpoikaiston näköpiiri on laajentunut kansainvälisten kysymysten yhteydessä, kuinka suurta, miltei kiihkeätä mielenkiintoa Unkarin talonpoikaisto tuntee maailmanpoliittisia tapahtumia kohtaan.

Ennen vapautusta vain murto-osa talonpoikaistoa luki lehtiä ja vielä harvemmat kuuntelivat radiosta uutisia ja selostuksia ulkomaiden tapahtumista. Näköpiiri ei kirjaimellisesti ulottunut "kirkontornin varjoa kauemmaksi". Nyt odotetaan päivittääni mielenkiinnolla uutisia kaikesta, mitä tapahtuu Koreassa, Moskovassa, Washingtonissa, Berliinissä ja Lontoossa parlamentissa, millä tavoin ratkaistaan hallituskriisi Ranskassa tai Italiassa, millä tavoin tapahtumat kehittyvät Iranissa, Egyptissä tai Indokiinassa. Unkarilaisen talonpojan näköpiiri ei enää käsittää vain kylän sisäistä elämää, lainehtivia viljapeltoja, maissi-istutuksia ja viinitarhoja, nyt se ulottuu koko maailmaan.

Kaikki tämä on suureksi osaksi kansainväisen ja kotimaisen rauhanliikkeen suorittaman valistustyön ansiota. Rauha merkitsee tänään, kuten András Havasi mainitsi, Unkarin talonpoikaistolle ei vain sen oman kodin rauhaa, vaan rauhaa maapallon kaikille ihmisiille.

András Havasi lausui: "Kun kylässäni jokin talo palaa, olkoon, että se on kaukanakin omasta talostani, minun on kiirehditvä apuun, ei

ainoastaan sen vuoksi, että se kuuluu kristityn ja lähimäisen vel-vellollisuuksiin, vaan myöskin, koska palava katto liekkipatsaineen levittää kipinöitä ja saattaa sytyttää minunkin rakennukseni tuleen. Kun Tisza tulvii yli äyräiden ja uhkaa repiä padot, ei ole vain palkatun padonvertajan asia suojella patoa, vaan jokaisen uhatulla seudulla asuvan, suuren ja pienen, koska joki uhkaa kaikkien työtä, leipää ja turvallisuutta. Sen vuoksi olemme me talonpojat kaikesta sydämessämme mukana maailman rauhanliikkeessä, sillä me tiedämme, että tämä leiri merkitsee suurta voimaa, voimaa, joka muovaa maailman uudelleen. Olen jo vanha mies ja olen ollut mukana monissa myrskyissä, mutta koko pitkän elämäni aikana en ole oppinut tuntemaan niin valtavaa voimaa kuin se, jota maailman rauhanliike edustaa. Me unkarilaiset talonpojat kuulumme pieneen kansaan. Usein historiamme aikana olemme olleet sodan myrskyssä kuin kaarnanpalanen, jonka vihuri on väkivaltaisesti riistänyt mukaansa. Mutta nyt tiedämme, että voimamme on moninkertaistunut 800-miljoonaisen rauhanleirin kautta. Sen vuoksi me luotamme kansainväliseen rauhanliikkeeseen ja uskomme siihen. Tiedämme, että tämä liike on rauhanomaisen työmme ja unkarilaisen isänmaamme riippumattomuuden turva. Rauha on maailman kaikkien tavallisten ihmisten kallisarvoisin aarre. Tätä aarretta vartioimme yhteisesti tehdessämme pyhäksi asiaksemme Unkarin rauhanliikkeen samoin kuin kansainväisen rauhanliikkeen tavoitteet, Tukholman, Berliinin ja Budapestin rauhanvetoomukset."

András Havasi esitti yksinkertaisin, koruttomin sanoin, miksi rauha on hännelle ja muille Unkarin talonpojille kallis ja pyhä. Hän ei niinkään paljon ajattele omaa elämäänsä kuin lastensa ja lastenlastensa elämää ja jo myös lastenlastenlastensa elämää. "En halua, että hei-dät tuhotaan", hän lausuu voimalla, joka koruttomuudessaan järkyttää. Mutta hän ei myöskään halua enää olla Unkarin maaperällä sellainen köyhä raukka ja kerjäläinen kuin ennen vapautusta. Hän on maanjaossa saanut 8 hehtaarin maapalasen kansandemokratialta. Rauhalta ja Unkarin rauhanomaiselta kehitykseltä hän odottaa, että hänen maansa myös tulevaisuudessa tuottaa yhtä runsasta satoa kuin nähin vuosina.

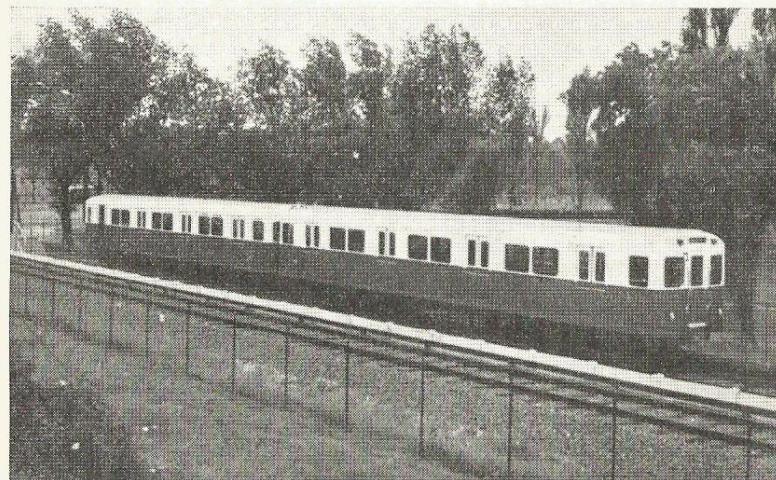
Kun hännelle taputetaan käsiä, hän torjuu suosionosoitukset ilman teennäistä vaativatommuutta ja osoittaa rintaansa, jossa on "mallitalonpojan" merkki, sekä vastaa: "Näettekö, tästä olen kaikkein ylpein. Tämän merkin olen saanut työstäni. Se osoittaa, että meillä annetaan arvoa työlle, ja siellä missä annetaan arvoa työlle, annetaan arvoa myös ihmisiille ja perheille."

Hän muistaa vielä nekin ajat, jolloin Unkarissa ei annettu arvoa työlle eikä perheelle. Hän puhuu kokemuksistaan ensimmäisessä maailmansodassa ja sanoo: "Ensimmäisen maailmansodan aikana ei minulla ollut lainkaan maata, olin aivan varaton. Kuitenkin sanottiin meille mitään omistamattomille, että meidän oli puolustettava jotakin sellaista, mitä meillä ei lainkaan ollut, isänmaata. Nyt on vihdoinkin tullut aika, jolloin me kaikki tavalliset ihmiset voimme punnitse sodan ja rauhan asiaa. Mutta me emme halua sotaa vaan rauhaa.

Ruumiissani oleva luoti muistuttaa minua joka päivä siitä, mitä sota merkitsee. Tämän luodin sain 21 p:nä marraskuuta 1914 Serbiassa. Nytkin tunnen, miten se liikkuu sisälläni. Tunnen sen joka päivä ja juuri sen vuoksi pidän velvollisuutenani taistella uutta sotaa vastaan, sillä en tahdo, että luodit raastavat lasteni ja lastenlasteni ruumiita tai ettei pommit tuhoavat heidät."

Näin puhuu unkarilainen talonpoika rauhanliikkeestä ja rauhanasiasta. András Havasin koruttomat lauseet ilmaisevat vakuuttavuudessaan järkyttäväällä voimalla koko Unkarin talonpoikaiston tunteet.

Tällaiset junat tulevat liikennöimään Budapestin maanalaisella radalla. Kuva liittyy kirjoitukseen viereisellä sivulla.

— 6 —

Mihály Bartusz (oikealla) tarkastelemassa tovereineen päivän työsunnitelmaa.

Budapestin metroa rakennetaan

Eräs rakentaja kertoo elämästäään

— Onnea matkalle!

Olemme työpaikalla N:o 17 Budapestin rakenteilla olevan maanalaisen alueella. Hissin ovi sulkeutuu, eteläinen rautatieasema ja sen taustana kohoava vuoriketju häviää näkyvistäni... Minusta tuntuu hieman ihmeelliseltä, että minua on kehotettu pukeutumaan korkeisiin kumisaappaisiin, vedenpitävään pukuun ja kai-voslakkiin, mutta alhaalla syvyydessä, käytävälabyrintissä, jossa seinämät tiukuvat vettä, huomaan pukuni erittäin sopivaksi. Metron työläiset käyttävät kaikki tällaista pukua. Kosteat seinämät kilittävät, ilma on kevyen sumun kyl-

— 7 —

Iästämää. Kaikkialla palavat sähkölamput. Alimmissa käytävissä pääsee eteenpäin vain kumarassa kulkien.

— Kierreportailla tulee olemaan mukavampi liikkua, sanoo joku vieressäni, mutta nyt meillä ei vielä ole sellaisia mukavuuksia.

Louhittua kiveä ja irtomaata kuljetetaan pois ja levyillä, betonilla, semennillä ja kivillä lastattuja vaunuunoja ajaa tilalle.

Yhtäkkiä avautuu syvyydessä ihmellinen näky: maanalaisen rautatien valtava halli. Kahden kerroksen korkuinen holvi aukenee edessämme ja kaukaisuuteen ulottuvissa tunneleissa loistaa himmeänä sähkölamppujen valo ikiään kuin katulampuissa, jotka talvisessa aamumuumussa yrittävät levittää valoaan. Koneet jymiseväät. Iloisina kaikuvat vastaamme vaununkuljettajien, louhijain, seppien, koneenkäyttäjien, sähkömiesten, teknikkojen ja insinöörien tervehdykset.

Tutustun eräaseen louhijaan, Mihály Bartuszsiin. Täynnä innostusta hän kerrou metron rakennustöistä:

— Tähän tulee Budan pääteasema. molemissa sivutunneleissa liikennöivät saapuvat ja lähtevät junat. Matkustajat pääsevät kaarevaa käytävää myötäen keskihalliin, josta kierreportaat johtavat maan pinnalle. Keskihalli, jossa on varsinainen asemasilta, koristellaan keramiikkateoksin ja kuvanveistoksina ja tämä pystytetään myös erilaisia myymäläkojuja. Paikka on erinomaisesti sijoitettu, se tulee olemaan kokonaisen uuden kaupunginosan keskustassa.

Kuvittelen mielessäni junia, jotka saapuvat joka toinen minuutti ja joista ihmispinta purkautuu ulos. Päivittäin lasketaan 300.000 ihmisen matkustavan tällä radalla. Kallioseinien paikalla näen jo loistavan puhtaat seinät, keramiikkakoristeet, kuvanveistäjien teokset ja vilkkaan kaupankäynnin myymälöissä...

Terävä vihellys leikkaa ilmaa. — Räjäytys!

Haen suojaa hirsikatoksesta... Ilma värähtää voimakkaasta paineesta ja kallio sortuu jymisten. Sitten on muutaman minuutin hiljaista, ennenkuin seinämät jälleen kaikuvat työn äänistä.

Tonavan oikealla rannalla, Budan puolella metron työläisten on ensisijassa taisteltava kallioita vastaan, Pestin puolella taas vettä vastaan. Budan puolella edetään räjäytämällä kallioita, Pestin puolella työläisten on paineilmalla avulla pidettävä kurissa esinpyrkivää vettä.

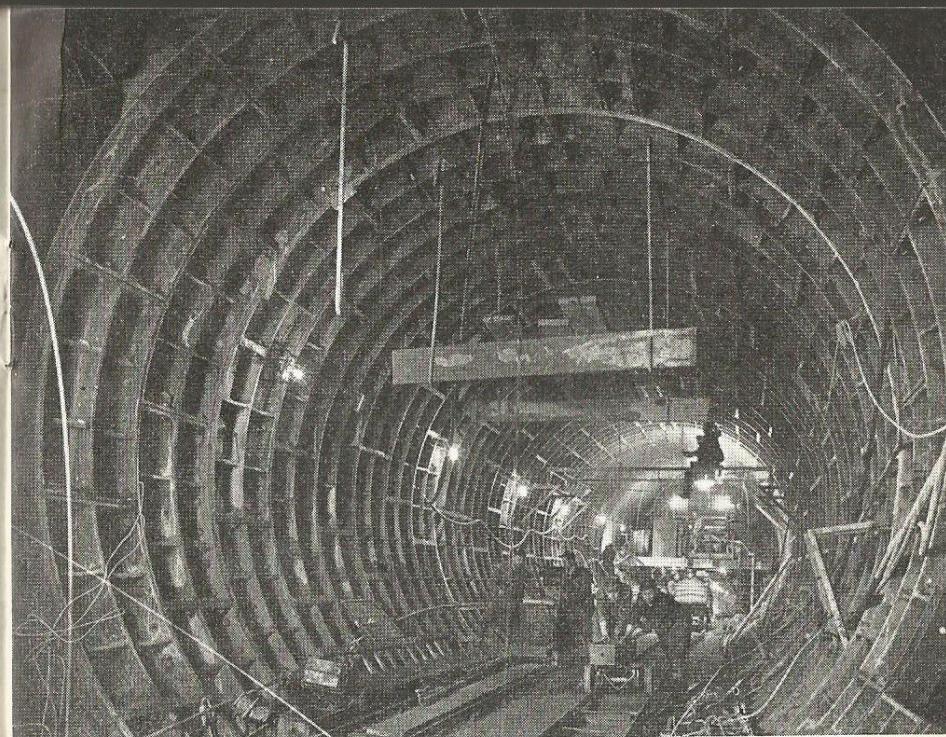
— Tonavan alla työ tulee olemaan helpointa, Mihály Bartusz sanoo selostaan suurella asiantuntumeksellä joen pohjan maakerrosten erilaisuutta.

Kuuntelen Bartuszin puhetta tarkkaavaisesti ja opin vähitellen tunteamaan paitsi hänen työtään, myöskin häntä itseään, hänen elämäänsä... Hänen oli aikaisemmin maalaistipo, joka työskenteli pelloilla.

— Minulle kívi kuten monille muillekin maalaisnuorille, jotka haluavat tulla ammattiyläisiksi ja opiskella eteenpäin. Kotona Tápiósülyssä olin lukenut paljon Budapestin maanalaisen rautatien rakentamisesta. Kuinka mielenkiintoista se olisikaan, ajattelin ja päätin liittyä metron rakentajiin. Vanhempani tulevat toimeen ilman minua, koska peltomme jo viljellään koneellisesti, ja niin tulun Budapestiin.

— Lääkärintarkastuksen jälkeen minut otettiin heti töihin. Sain asunnon erästä metron työläisille rakennetusta hotellista Dombovári-kadulla, sain myös työpuvun ja minusta tuli aluksi aputyöläinen.

— Insinörit tutustuttivat meidät maanalaisen rakennusmenetelmiin ja minua kiinnosti kaikki, mitä heiltä opini. Ilmoittauduin jatkokursseille, suoritin kolmen

Budapestin metron tunnelia rakennetaan.

kuukauden kuluttua kokeen ja minusta tuli louhijan apulainen. Nyt sain jo osallistua tunnelin kaijamiseen. Koskaan eläessäni en ollut tuntenut sellaista iloa. Sitten ilmoittauduin jälleen uudelle oppikurssille, suoritin sen menestyksellä ja nyt olen louhija.

Mihály Bartusz on jykevä mies, jolla on korkea otsa ja leveät, lujat kädet. Hänen puhut kotiseutunsa murrettia, mutta hänen puheensa ja esitystapansa todistavat jo lukeneisuutta ja vakavaa kehitystä.

— Nyt rakennamme itä-länsirataa. Sen jälkeen tulee pohjois-eteläradan vuoro. Tämä työ kestää vielä vuosia, mutta tunnen, kuinka joutuisasti etenee sellainen työ, joka tuottaa tekijällen iloa.

Metron työläisillä on yhtä suuret mahdollisuudet kuin muidenkin alojen työtätekivillä opiskella ja kehittää itsään. He voivat opiskella keskikoulussa ja teknillisissä kouluissa ja käydä yliopiston iltakurssseilla.

Opiskelun ohella Mihály Bartuszilla on myös runsaasti aikaa virkistymiseen.

— Hotellin kulttuurielämä on hyvin vilkasta. Meillä on suuri kirjasto ja teatterilaisamme esitetään usein filmejä sekä pidetään esitelmää tieteen erialoilta ja ammattikysymyksistä. Meillä on oma kulttuuriryhmä, mutta myös mui-

den työpaikkojen näytelmäryhmät sekä kuulusat näyttämötaiteilijat vierailevat luonamme ...

Mihály Bartusz ansaitsee keskimäärin 2.500 forinttia kuukaudessa, mikä metron työläiselle on hyvä keskipalkka. Paineilmakoneilla työskentelevät voivat saada jopa 3.000—3.500 forinttia kuukaudessa.

— En oli koskaan voinut kuvitella ansaitsevani niin paljon rahaa. Se ei vain riittää hyvin toimeentulooni, lisäksi voin ostaa kaikenlaista itselleni. Sen mitä en käytä, panen säästökassaan. Pian minulla on niin paljon säästössä, että voin perustaa itselleni oman kauniin kodin... minä nimittäin ...

Hän vetää taskustaan valokuvan, joka esittää herttaisesti hymyilevää tummatukkista tyttöä.

— Eikö hän olekin kaunis? Bartusz kysyy ylpeänä.

Ja Mihály Bartuszin, Budapestin metron rakennustyöläisen silmissä pilkahtaa iloinen hymy.

Reportaasi: G. A.

Budapestin Kansallisteatterin näyttelijätär, Kossuth-palkinnon saanut Éva Szörényi miehensä ja kolmen lapsensa parissa. Perhe on ryhtynyt laatimaan kustannusarviota siitä, miten paljon enemmän vaatetustarvikkeita ja leluja voidaan hankkia syysostoksii varatulla summalla.

— 10 —

Sunnuntaikävelyllä olevia budapestilaisia on kokoontunut näyteikkunoiden eteen tarkastelemaan vaatetustarvikkeiden uusia hintoja sykskuun 6 p:n hinnanaloosten jälkeen.

HINNAT ALENTUNEET JÄLLEEN

Kohuttaakseen työtäkevien elintasoa Unkarin kansantasavallan ministerineuvosto ja Unkarin työtäkevien puolueen keskuskomitea päättivät sykskuun 6 p:n alentaa yli kymmenentuhannen tavaralaadun vähtiäiskupahintaa. Hyvin sadon johdosta alennetuin hinnoin myyntiin tuotujen jauhoven, kananmunien, erilaisten vihanneksien ja hedelmälataujen jälkeen halventuivat nyt useat ensiarvoisen tärkeät elin- ja taloustarvikkeet esim. leipä, vehnälipälaadut, sokeri, säilykkeet, saippua, tekstiilijuotteet ja vaatetustarvikkeet sekä huonekalut, samoin ravintolahinnat ja maksut erilaisista palveluksista: korjausista, pesusta jne. Näin suurisuuntaista ja laajalle ulottuvaan hintojen alennusta ei ole aikaisemmin tapahtunut Unkarissa. Hinnanalennus, joka astui voimaan heti päättöksen julkaisemispäivänä, merkitsee väestölle vuotta kohden noin 1500 miljoonan forintin puhdasta säästöä.

Uuden hallitusohjelman tultua tunnetuksi on julkaistu lukuisia huomattavia päättöisiä ja asetuksia, joiden kaikkien tarkoituksesta on työtäkevän kansan elintason kohottaminen, yhä suurempi huolenpito ihmisenstä.

— 11 —

"Bubuka"

Hän oli vanha kunnioitettava täti, jota koko parantolan väki kutsui lempinimellä "Bubuka". Måtrahazan parantolassa Bubuka oli ollut sairaanhoitaja jo yli kolmekymmentä vuotta. Tähän aikana hänen tukkansa oli muuttunut valkeaksi, käyntinsä hiljaiseksi, mutta hänen kasvoistaan uhosi jatkuvasti hyväntahtoisuutta ja lohdutusta tuova hymy. Tavattoman uuraana työntekijänä hänestä tapasi milloin kohentamassa potilaan pielusta, milloin muissa tehtävissä. Aina kun hän kumartui potilasta hoivaamaan, hänen kaulassaan riippuva Jeesusristi heilui ikäänsäkin ollakseen mukana auttamassa.

— Mihin uskontokuntaan sanoittekaan kuuluvanne, hän kysyi minulta, suomalaiselta työmieheltä.

— Sepä merkillistä, ettei siis kuulu mihinkään kirkkokuntaan, ei mitään uskontoa, miten se on madollista?

Koitin selittää hänelle, että Suomessa on sellainen laki, ettei tarvitse kuulua mihinkään uskontokuntaan, ellei halua. Voi olla vain valtion kansalainen. Herttäisesti hymyillen hän sanoi kyllä ymmärtävänsä valtion lain, mutta yhä hän katseli minua kysyvin silmin ja näytti ristiään.

Työväenliikkeen ihmisenä minusta oli luonnonlista, että parantolassa olevat kommunistipotilaat koettivat kuumeisinakin nousta vuoteistaan sanomaan minulle Unkarissa tavaksi tulleen kommunistitervehdyksen. Samoin minusta oli perin luonnonlista, että nuori juutalaissyntyinen insinööri, jolta saksalaiset olivat sodan aikana tappaneet isän, äidin ja siskon, vakuutti kansandemokraattisen Unkarin pelastaneen hänet ja Unkarin koko juutalaisväestön varmasta tuhosta. Mutta minua kiinnostti tietää, miten tuollainen uskonnollinen sairaanhoitaja, jolla oli jo vanhan järjestelmän aikana jonkinlainen asema, suhtautuu kansandemokratiaan.

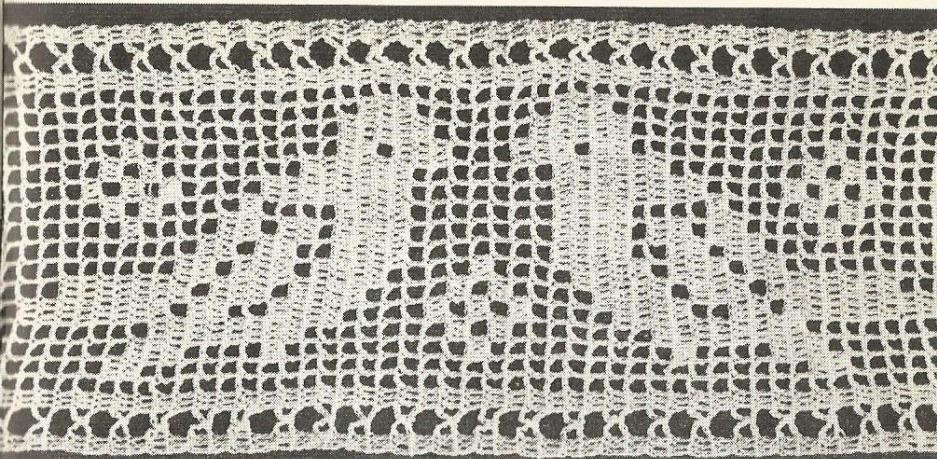
Vanha Bubuka ei sitä salannutkaan. Kun hän tuli aamuisin huoneeseeni, hän nosti kätensä kommunistitervehdykseen ja sanoi "hyvän huomenen" jälkeen "szabadság" (vapaus).

Bubuka kertoi, että vanhaan aikaan ei noudatettu Jeesuksen laupeuden opetuksia, ei rauhan eikä hyväntahdon opetuksia. "En ole vielä kommunisti, mutta tiedän, että nyt tahdotan todella rauhan säälymistä ja hyvinvoinnin kasvamista. Ei silloin vanhaan aikaan välitetty kansan kurjuudesta. Tekopyhiä olivat Jumalan palveluksessakin. Herra olkoon heidän sieluilleen armollinen."

Näm puhui jo vanhan järjestelmän aikana sairaanhoitajana ollut Bubuka. Hän kannattaa kansandemokratiaa senuuksi, että hän on rehellinen ihminen.

A. R.

SUOMI-UNKARI-lehden kirjoitukset, artikkelit, reportaashit, kuvat y.m. ovat vapaasti käytettävissä.

"Rauhankyyhkyiset". Rva Sirkka Laakson Suomi-Unkari Seuralle lahjoittama pitsi.

"Jokainen järjestämänne ilta on ollut hauska ja kodikas"

kirjoittaa Suomi—Unkari Seuran jäsen rva Sirkka Laakso, joka on lahjoittanut seuralle itse valmistamansa kauniin rauhankyyhkyisen käsityön. Julkaisemme hänen kirjeensä kokonaisuudessaan.

"Suomi-Unkari Seuran puheenjohtaja,
maisteri Ele Alenius.

Haluan ensin kiittää viimeksi järjestämästänne matkasta, joka oli todella suurenmoinen. Uskon jokaisen jäsenen tuntevan samaa syvää kiitollisuutta Teitä jokaista seuramatkan järjestäjää kohtaan. Teillä on ollut suuri työ ja vaiva saada alkaan niin ihana ilta. Täytyy tyydytyksellä todeta, että jokainen järjestämänne ilta on ollut hauska sekä ennenkaikkea hyvin kodikas. Että tällainen perheenäiti (eräs seuranne jäsen) tuntee tulevana kuin herttaiseen, lämpimään kotiin rakkaaksi käyneiden ystävien pariin. Syvän kiitollisuuden ja myötä tunnon ilmauksena olen virkannut tällaisen lakananpitsin 'Rauhankyyhkyiset'. Jonka haluaisin lahjoittaa Teille, jotta voisitte panna sen arvottavaksi 3. 9. illan tilaisuudessa. Siitä koituvat varat tulisivat matkakustannusten peittämiseksi, sillä ymmärrän, että sellainen mitätönen summa, minkä me jäsenet matkasta maksumme, ei yksistään riitä.

Harras toivoni siis olisi, että pieni lahjani olisi avuksi tällaisen matkan

järjestämisessä. Uskon, ja olen varma siitä, että tämäkin matka on yhtä suuremoinen ja iloitsen jo ennakolta siitä.

Toivom, että saisimme elää rauhassa ja tehdä monta hauskaa ja virkistävää matkaa yhdessä. Siispä iloisin näkemiin.

Lämpimin terveisin Sirkka Laakso
Pääskylänrinne 10 B 41."

Suomi-Uncari Seuran puolesta lahjoittajalle lähetettiin kirje, missä esitettiin seuran sydämeliset kiitokset.

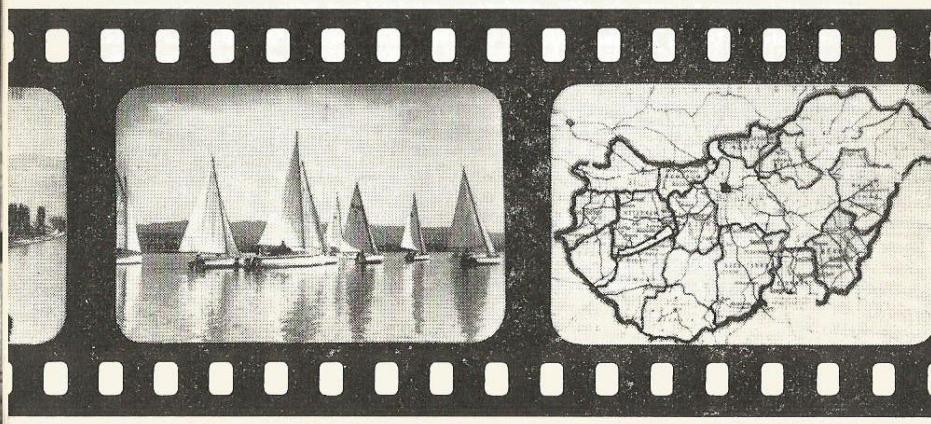
Rya Laakson lahjoittama pitsi arvottiin hänen toivomuksensa mukaan seuran järjestämällä autoretkellä Espoon Kolmirannassa.

Unkaria rainakuvina

Suomi—Uncari lehdessä on aikaisemmin kirjoitettu Finlandia-Kuvan valmistamasta Unkari-rainasta. Nyt voimme esitellä jo useampiakin. Lyhyehköön yleiskatsauksen Unkarista antaa Valiokuva Oy:n Unkari-raina. Rainassa on uusinta kuva-aineistoa ja karttoja yhteensä kolmenakymmenenä kuvana. Uusia ovat myös 2-osainen, 65 kuvala sisältävä "Unkarin kanssa rauhan työssä", 2-osainen Unkarin lasten onnellista elämää esittelevä raina, "Unkarin taidetta"-raina, joka sisältää 35 kuvalaa kahdeksan klassilisen un-

karilaisten taiteilijan taulusta, sekä rainat unkarilaista kansantanhusta, kansallispuvuista ja kansantaiteesta.

Suomi—Uncari seuran osastot ja muutkin Unkarin ystävät voivat rainoilla elävöittää käsitystään Unkarin kansan elämästä. Esityskoneita on jo useimpien paikkakuntien eri järjestöillä tai kuntien raittius- ja nuorisolautakunnilla sekä kouluillaakin. Rainoja voi tilata Suomi—Uncari Seuran tai Helsingin työväen siivistysjärjestön välityksellä.

Unkarin parlamentin puhemies Sándor Ronai (vas.) ja Sulattotyöläisten liiton puheenjohtaja Ferenc Martin valokuvattuna Helsingissä.

Huomattavia unkarilaisia seuran vieraina

Syyskuun 26 päivänä saapuivat maahamme Suomi-Uncari Seuran kutsuminna Unkarin parlamentin puhemies Sándor Ronai ja Sulattotyöläisten liiton puheenjohtaja Ferenc Martin. Vieraat tutustuivat matkallaan kulttuuri- ja talouselämään sekä Suomi-Uncari Seuran toimintaan.

Tiistaina 29. 9. eduskunnan puhemies K.-A. Fagerholm tarjosi puhemies Ronaille lounaan, jolla olivat läsnä myös ministeri Dömötör, eduskunnan toinen varapuhemies Toivo Kujala sekä seuran puheenjohtaja Ele Alenius. Samana päivänä järjestettiin Hotelli Tornissa lehdistön edustajille haastattelutilaisus, jossa puhemies Ronai selosti laajasti maansa yhteiskunnallista, taloudellista ja kulttuurikehitystä.

Suomen Metallityöväen Liiton sihteerin Edvin Salosen opastamana Ferenc Martin tutustui Valmetin H:gin telakkaan, missä päävällistunnin aikana järjestettiin keskustelutuokio työläisten kanssa. Ferenc Martin tutustui myös Strömbergin Pitäjänmäen tehtaisiin.

Puhemies Ronai kävi Turussa Suomi-Uncari Seuran paikallisen osaston vieraana ja puhui mm. Varsinais-Suomen Rauhanneuvoston ja Suomi-Uncari Seuran Turun osaston yhteisessä rauhanjuhlassa Turun uudessa konserttitalissa. — Lehtemme painoon mennenä vierailu jatkuu. Puhemies Ronai matkustaa vielä Tampereelle ja Kemiin, puheenjohtaja Martin Tampereelle, Karhulaan, Kotkaan ja Kuopioon.

Uusi suuri tippukiviluola löydetty Unkarissa

On ihmecelistä, että alavassa Unkarissa, missä on vain vähän vuoria, tavataan runsaasti rotkoja ja luolia. Budapestin ympäristöstä, Buda-vuorilta löydettiin niitä kokonaisen ryhmä. Suurin niistä on Palvölyn tippukiviluola. Maan muissakin osissa on useita huomattavan suuria luolia. Balaton-järven länsirannikon läheisyydessä on Tapolcan järveluola, jossa on ihanan kaunis kristallinkirkas maanalainen järvä. Mecsek-vuoristosta eteläläät on 400 metrin pituinen Abaligetin tippukiviluola, jonka suhinasta voidaan päästellä sään muutoksiin.

Mitkään näistä eivät kuitenkaan vedä vertoja Aggtelekissa sijaitseville Baradlan kuuluisille tippukiviluolleille, jotka ovat tähän asti tunnetuista suurimmista koko maailmassa. Niiden pituus on 15 km ja Tšekkoslovakian puolelle ulottuvat luolan osat mukaanluettuna 22 km. Aggtelekin luola on itse asiassa suurenmoinen, melkein tasainen veden kovertama onkalo, joka paikoitellen laajenee jättiläismäisiksi saleiksi. Ihmeelliset tippukivimuodostelmat vaihelevat tuhansin ja jälleen tuhansin muunnoksinsa ja loistavat mitä erilaisimmin välein.

Muutamia luolan osia tunnettiin jo vanhoina aikoina ja eri haarautumia on sitten löydetty jaksoittain aina viime aikoihin saakka.

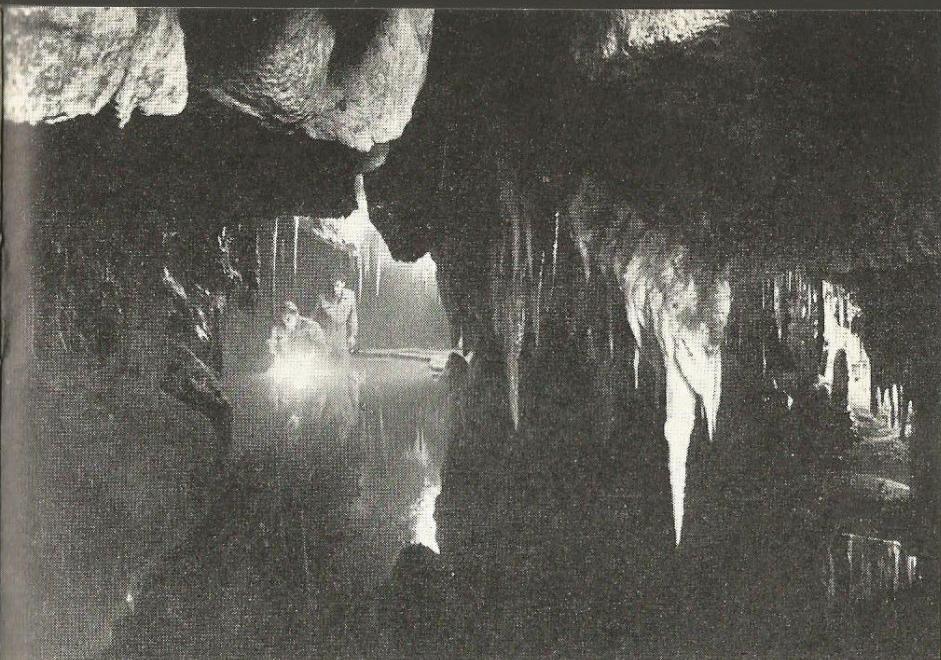
Kesällä 1952 onnistui erään nuoren unkarilaisen tiedemiehen, László Jákucsin tehdä uusi löytö. Läheltä Aggtelekia hän löysi tähän asti tuttemattoman valtavan suuren tippukiviluolan. Luolaa on tutkittu jo 10 km:n pituudelta ja tutkimustyöt jatkuvat yhä.

Kuten kaikki tämänlaatuiset luolat,

myös tämä on syntynyt kalkkikivikalloon maan syvyydessä liikkuvien vesien vaikutuksesta. Ympäristön asukkaat tunisivat jo ammoin Szár- ja Szomorvuoren juurella sijaitsevat vettä imievät syvennykset, jotka suojailevalla ja kesäisten rajuilmojen vallitessa imievät uskomattoman nopeasti vuorenrinteiltä syöksyväät vesimäärit. Tiedemiehet arvelivat, että tämä vesi kerääntyy Baradlan luolan alapuolella juokseviin jokiin ja tulee esille Jósvalon luona.

Jakucs halusi tarkistaa tämän olettamukseen. Hän värjäsi syvennyksissä juoksevan veden, mutta huolimatta siitä, että hän käytti kaikkein voimakkaimpia väriaineita, ei Jósvalähteestä veden väri muuttunut. Oli siis selvää, että tässä oli kysymyksessä aivan itsenäinen maanalainen vesistö, johon todennäköisesti liittyy myös luolaryhmä. Nämä otaksumia seuraten aloitettiin tutkimustyöt. Ensinnäkin löydettiin yksi niistä suurista notkelmista, joihin vesi imeytyi. Tutkijat laskeutuivat köysien varassa 10–12 metrin syvyyteen miltei pystysuorasta aukosta ja löysivät olettamuksensa mukaisesti kapean maanalaisen kalliokyttävän. Tätä tietä seuraten he puolitoista kilometriä edettiin — usein vatsallaan ryömen — löysivät ihmissilmältä tähän asti näkymättömässä olleen häikäisevän kauniin tippukiviluolan. Kapea käytävä levisi tällä kohdalla ja johti korkeaan saliin ja senjälkeen yhä uusiin saleihin. Eräiden salien kattoa ei voinut lainskaan nähdä, koska lampujen valo ei yltänyt niihin asti. Jättiläismäisten, tummien kallioseinämien juurella solisi kaunis Komlós-puro.

— 16 —

Tippukiviluolia koristavat lukemattomat alaspäin riippuvat pilareet, jotka muistuttavat läpikuultavia jäälaukoja. Värlitään ne saattavat olla hohtavan valkeita, kellaritaviä, ruosteenruskeita tai punertavia.

Luolan erikoisimpia nähtävyyksiä ovat kuitenkin tippukivet. Saleja koristavat sadat alaspäin riippuvat pilareet, jotka ovat kuin kiveksi muuttuneita läpikuultavia jäälaukoja. Ne muodostavat kuhunkin hienoon kivistä pitsiverhoa, niin ohutta, että lampun valo loistaa sen läpi. Tippukivet voivat olla lumenvalkoisia, kellaritaviä, ruosteenruskeita tai punertavia.

Pian saavat kymmenet tuhannet retkeilijät nauttia tästäkin luonnon erikoisuudesta ja keksiä siinä yhä uusia kauneusarvoja.

Pääasiassa ero näiden kahden luolan välillä on, että Baradla on suurimman osan vuoden kuivana. Se maanalainen puro, joka on uurtanut Baradlan, on jo painunut alempien maaker-

roksin jatkaen siellä työtään. Tämä uoma on niin runsaan veden alla, että ihmisenäkin on mahdotonta sinne tunkeutua. Äskettäin löydetyssä luolassa ei ole sellaista alakäytävää, vaan vesi solisee siellä kävijän jalkojen juureessa kapeiden käytävien ja suurien salien läpi ulottuen paikoitellen polviin ja jopa vyötäröön saakka. Luolan viimeksi löydettyyn osaan vesi muodostaa suuren järvän ja juoksee vielä tuntemattomia teitä vuoren syvyydestä muutamia kilometrejä kauempaan sijaitsevaan Komlós-lähteeseen.

Nuoren tiedemiehen löytö toi päivänvaloon erään Unkarin kansan suurimman osan vuoden kuivana. Se maanalainen puro, joka on uurtanut Baradlan, on jo painunut alempien maaker-

— 17 —

Vanhaa taidetta vaalitaan nyky-Unkarissa

Mielentuntoisia havaintoja tehty erästä
Lucas Cranachin taulua entisöitäessä

Budapestin taidemuseossa kävijät voivat Rafaelin, Rubensin, Tizianin, Rembrandtin, Van Dyckin, Goyan, Velazquezin, Correggion ja muiden maalaustaitteen suurten mestarien ma-

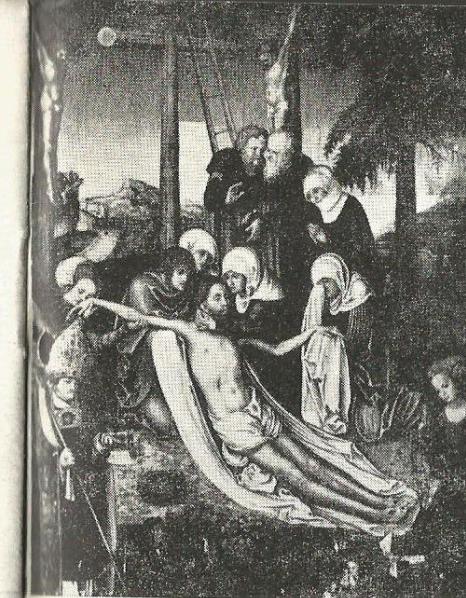
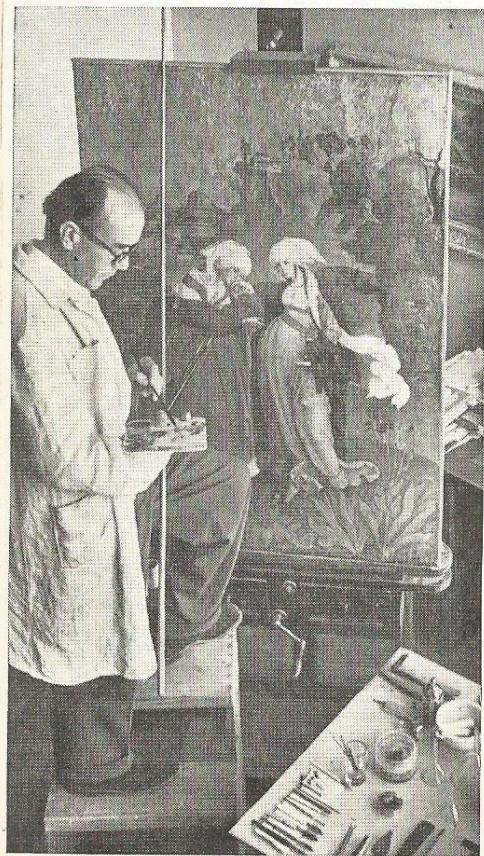
ilmankuulujen taulujen ohella ihailla myös Lucas Cranachin teoksia. Museon omistuksessa on kokonaista kuusi Cranachin taulua, niiden joukossa myös maalaus "Kristuksen sureminen".

M. Friedländerin ja J. Rosenbergin teos "Lucas Cranachin maalaukset" kuvaa täytä-taulua seuraavasti: "Vasemmalla pyhä piispa, oikealla pyhä Helena, surevan ryhmän takana Josef Arimatialainen ja Nikodemus. Teos syntyi vuosina 1515–1516, ja se on peräisin Eszterházyn kokoelmasta. Vuonna 1899 se oli esillä Cranach-näytellyssä Dresdenissä. Kun maalaus siirrettiin puutaululta kankaalle, se kärsi siitä pahasti, erikoisesti henkilöiden päitten kohdalta. Kuvan yläosa on koonaan maalattu uudestaan."

Friedländerin terävä silmä havaitsi, että taivas kuvassa on maalattu myöhemmin uudelleen, mutta ei hän eikä kukaan muukaan asiantuntija huomannut, että myös hautakumpu on tulnut kuvaan vasta myöhempin ja että eräät osat kuvasta on maalattu uudestaan läpinäkyvillä kuultoväreillä.

Tämä havainto on György Kákay Szabón, Unkarin kuvataidemuseon entisöimisosaston johtajan ansiota. György Kákay Szabó ei ole kuitenkaan ainoastaan huomannut, että kuva on maalattu uudelleen myöhempin, vaan

György Kákay Szabó, Budapestin taidemuseon entisöimisosaston johtaja.

Lucas Cranachin maalaus "Kristuksen sureminen" nähdään yläkuvassa entisöitynä: alareunassa hämmittävät lahjoittajien kasvot tummina ja piispalla on kädessään mestauskirves marttyyrikohtalon merkinä. Alakuvassa taulu ennen entisöintiä: alhaalla näkyy hautakumppu selvästi.

hän on myös onnistunut entisöidä taulu erinomaisten teknillisten keinojen avulla. Tämä maailmankuulu taulu, joka taidehistorioitsija E. Flechsigin mukaan on Lucas Cranachin pääteoksa, pääsee nyt restauroimisen jälkeen alkuperäisessä kauneudessaan täysiin oikeuksiinsa.

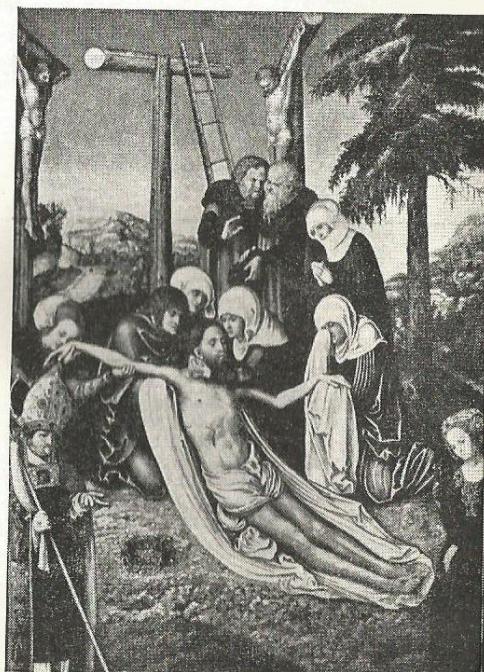
Taulun ainoalaatuaisen mielenkiintoisesta entisöinnistä György Kákay Szabó lausuu seuraavaa:

— Huomasin tarkastuskäynnilläni, että Cranachin "Kristuksen sureminen"-nimisen maalausen vasemmassa yläkulmassa väri oli osittain irtoamaisillaan. Otin taulun ateljeeheni, missä tutkin sen perusteellisesti ja huomasin, että alaosan maalaustapa poikkeaa Cranachin sivellintekniikasta. Havait-

sin myös, että hautakummun ympärillä olevat kivet oli maalattu muulla kuin mestarin tyylillä. Cranach ympäröi kivet hienoilla ääriviivoilla, kun taas henkilö, joka myöhempin on niitä maalannut, on kuvannut vain kiven varjoon jäävää sivua. Samalla tavoin oli myös piispän jalkojen juureessa oleva nurmi poikkeavaa tyylilä.

— Nyt en enää epäillyt, että taulun alaosaa on maalattu uudelleen 1800-luvulla, ja uskoen tähän varmasti aloin raaputtaa varovasti kuvan pintaa. Heti ensimmäisenä tuli vastaan ihana hehkuka, läpikuultava vihreä väri. Pian kivi ilmi, että piispän jalkojen juuressa oleva vihreä nurmi peittää hautaonkalon, joka on hakattu vihreän sammalen peittämään kallioon. Jatkoin työtäni. Poistettuani värikerroksen tuli näkyviin ihmisten päitä.

Tällä tavoin kuorin vähitellen esiin neljä päättä tai hahmoa. Kävi ilmi, että ne ovat muotokuvia ja esittävät taulun lahjoittajaa perheineen. Perhe

polvistuu hautakammiossa, johon Kristus asetetaan. Tehdäkseen heidät näkymättömiksi myöhempää entisöijää vieritti kiven haudan suulle ja sirotti vielä lisäksi maata päälle haudaten siten hahmot.

— Käskykseni mukaan suoritettiin uudestimaalaus siksi, että osa — noin 15–20 cm — taulun alaosasta turmeltei; senvuoksi oli myös tarpeellista siirtää se alkuperäiseltä puutaululta kankaalle. Tätä toteamusta tukee myös seikka, että kuvasta ei vuutu ainostaan esiiin tulleen lahjoittajan, vaan myös etualalla olevien pyhien henkilöiden jalat.

— Entisöinnin aikana kävi ilmi, että henkilö, jota M. Friedländer nimittää joksikin pyhäksi piispaksi, pitää oikeassa kädessään mestauskirvestä marttyyrikohtalon merkinä. Pyhä He-

lena taas pitää Kristuksen haavoista vedettyjen kolmen mustan rautanaulan sijasta kirja kädessään, ja myöhemmin maalattu mustan puvun alle kätketyttä vaaleanhireän puku.

— On erittäin mielenkiintoista havaita, miten paljon lahjoittajan ja hänen perheensä muotokuvat poikkeavat tauun muista hahmoista, joita varmaan kaan ei ole maalattu elävien henkilöiden vaan mielikuvitushahmojen mukaan. Lahjoittajan ja hänen perheensä kuvista voidaan sensiaan huomata, että ne ovat syntyneet välittömien hautojien pohjalla.

— Toivon, että minun onnistuu täydellisen entisöinnin jälkeen saada tässä Cranachin erässä pääteoksessa esiin todella alkuperäinen kauneus, lausui johtaja György Kákay Szabó lopuksi.

Kuvissa viereisellä sivulla: Tieteellisten työntekijöiden maailmaliitto piti syyskuussa täysistunnon Budapestissa. Yllä Unkarin tiedeakatemian presidentti István Rusznyák avajaissanoja lausumassa, keskellä prof. Frederic Joliot-Curie. Alla prof. Joliot-Curie keskustelussa tunnetun unkarilaisen pianotaiteilijan Annie Fischerin kanssa kokouksen kunniaksi järjestetyssä konsertissa.

UNKARIN RADIO

Lähettää joka päivä lyhytaalto-
pietuksilla 25 ja 30,5 metriä
suomenkielistä ohjelmaa klo
18.40 Suomen aikaa. Seurataan
Unkarin kulttuuri- ja talouselä-
män tapahtumia Unkarin radion
välityksellä. Keskiviikkoisin
vastataan kuulijain kirjeisiin,
sunnuntaina on katsaus vilkon
tapahtumiin, myös toivekonsert-
teja järjestetään.

Kuulijoita pyydetään lähettämään
toivomuksensa joko suoraan
Unkarin radiolle os. Magyar Rádió,
Budapest, Magyarország tai Suomi-Unkari Seura-
lle os. Mikonkatu 8 A 13 Helsinki.

Suomi-Unkari Seura

Toimisto: Mikonkatu 8 A 13,
Helsinki, puh. 52 823, toimisto
avoinna joka arkipäivä klo
9–17.

Puheenjohtaja: Ele Alenius,
Meritullink. 32 C 22, puh.
39 185.

Sihteeri: Toivo Salonen, Pen-
gerk. 17 C 91, puh. 52 823 ja
72 219.

